

Täysistunto

Tiistai 3.12.2019 klo 14.01—15.37

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 96/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.04 **Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Esityksessä siis ehdotetaan muutettavaksi pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annettua lakia. Pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemiseen tarkoitetun valtionavustuksen maksaminen, takaisinperintä ja valvonta ehdotetaan siirrettäväksi Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäväksi. Varsinaiseen lakiesitykseen ei ole huomautettavaa, mutta muutama huomio itse toimintaan eli pilaantuneiden maiden puhdistamiseen:

Valtio on tukenut alueiden pilaantuneisuuden selvittämistä ja pilaantuneiden alueiden puhdistamista järjestelmällisesti jo 1980-luvun lopusta lähtien. Tuolloin luotiin valtion jätehuoltotyöjärjestelmä, joka on perustunut valtion ja yhteistyösopimuksen välisiin sopimuksiin. Pilaantuneen maan poisto pitää sisällään maankaivuun, maan kuljettamisen vastaanottopaikkaan sekä vastaanoton ja pilaantuneen maan käsittelyn. Ely-keskus voi pyytää alan yrityksiltä tarjouksia joko kokonaisurakkana tai jaettuina urakoina.

Yritysten kokemat ongelmat koskevat tapauksia, joissa tarjouksia pyydetään kokonaisurakoina. Kokonaisurakkana tarjoaminen antaa alan isoille toimijoille mahdollisuuden hinnoitella pienet, ilman vastaanottopaikkaa toimivat maanrakennusyritykset ulos ja aikaa myöten pois markkinoilta. Tällöin on riski, että syntyy alueellinen monopoli. Lisäksi asetetut laatu- ja referenssivaatimukset on koettu ylimitoitetuiksi.

Vuonna 2016 sovittiin, että ely pääsääntöisesti pyrkii tarjoamaan jaettuja urakoita, mutta aina käytetään myös tapauskohtaista harkintaa, jossa huomioidaan kunkin hankkeen erityispiirteet. Hankintojen valmisteluun, kunnostusmenetelmän ja valintakriteereiden valintaan vaikuttavat lukuisat tekijät.

Arvoisa puhemies! Ongelmat koskevat tapauksia, joissa tarjouksia siis pyydetään kokonaisurakoina. Näissä kokonaisurakkaa tarjoavat maanrakennusyritykset sekä pari yksittäistä vastaanottopaikan omistavaa yritystä. Etulyöntiasemassa on se vastaanottopaikan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2019 vp

omistava yritys, jolla on vastaanottopaikka lähimpänä kohdetta. Tätä kautta sille syntyy mahdollisuus käyttää hyväkseen määräävää markkina-asemaa.

Arvoisa puhemies! Mitä tästä sitten seuraa? No, pienet maanrakennusyritykset käytännössä suljetaan markkinasta pois aikaa myöten. PIMA-hankkeiden tarjoaminen edellyttää referenssejä vastaavista kohteista, esimerkiksi viimeisen kahden vuoden ajalta. Kun pienet maanrakennusyritykset eivät käytännössä voi saada urakoita, tippuvat ne jatkossa pois myös potentiaalisten tarjoajien listalta, koska niiden referenssit ovat vanhentuneet. Käytännössä käy niin, että pari isoa toimijaa jää ainoiksi tarjoajiksi. Todellinen kilpailu lakkaa, ja PIMA-hankinnoissa valtio saa jatkossa tarjouksia ainoastaan isoilta toimijoilta.

Tämän johdosta pitää lakiesitykseen liittyvässä asiassa toimia niin, että erikokoiset yritykset voivat toimia nykyisessä markkinassa. Se on valtion taloudellinen etu, ja se on myös syytä ottaa huomioon näitä lakeja sovellettaessa ja samalla sitten viestinä valiokuntakäsittelyyn.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.